

Právní věta

I. Nelze považovat za formalistický výklad a aplikaci práva, pokud je advokát postižen za chování, kterým snižuje důstojnost advokátského stavu (§ 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii). Tato důstojnost je klíčová pro zachování jedinečné pozice advokacie při prosazování práva a ochraně práv jednotlivých osob. Z toho důvodu byla České advokátní komoře dána pravomoc (a také povinnost) dbát nad řádným výkonem advokacie včetně toho, že se advokáti budou chovat čestným a slušným způsobem, aniž by tím byla popřena možnost ochrany práv jejich klientů. A v případě porušení těchto povinností je nejenom právem žalované, ale také její povinností kárně potrestat advokáta, který jedná v rozporu s pravidly stanovenými zákonem o advokacii či etickým kodexem.

II. Svobody projevu (čl. 17 Listiny) požívají i advokáti, kteří mají právo veřejně kritizovat fungování justice, avšak jejich kritika nesmí překročit určitou mez. Z hlediska obsahu hodnoceného projevu je nezbytné přihlídnout ke skutečnosti, zda se jedná o kritiku rozhodnutí nebo o kritiku osoby. Není vyloučen kárný postih advokáta za výroky, které v nepřiměřené míře narušují důvěru veřejnosti ve spravedlnost tím, že urážejí soudce či jiné osoby spjaté s fungováním justice.

III. Vyhraněně kritické, expresivní vyjádření i přes jeho „neprávnickou povahu“, „lidový slovník“ a skutečnost, že bylo proneseno advokátkou v rámci výkonu advokacie, je chráněno svobodou projevu, pokud se nejedná o hanlivé či sprosté vyjádření, které by s ohledem na použité výrazy v neakceptovatelné míře zasahovalo do důstojnosti advokátského stavu (§ 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii), či o vyjádření, které by neakceptovatelně podkopávalo důvěru veřejnosti v justiční orgány demokratického státu či nedůvodně uráželo konkrétní osoby participující na výkonu spravedlnosti.

IV. Posuzovaný projev musí Česká advokátní komora hodnotit v jeho celistvosti a nepostačí zaměřit pozornost pouze na jedinou větu. Zároveň musí hodnotit, zdali se jednalo o výrok z hlediska své razance výjimečný, případně zdali například obsah výroku nebyl ovlivněn jinými okolnostmi nastalými v průběhu tiskové konference (například otázkou z publika, aktuálně vypjatou atmosférou apod.). Dále by měla zohlednit fakt, zda inkriminované hodnotící tvrzení bylo zjevnou reakcí na aktuálně nastalou situaci v trestním řízení s klientem žalobkyně, a bylo ji tedy možno chápat jako ostrou kritiku postupu orgánů činných v trestním řízení.

9Ad 10/2015 - 122

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Štěpána Výborného a Jana Kratochvíla v právní věci žalobkyně: **JUDr. K. S., Ph. D.**, bytem Š. 742/6, P. 2, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, zastoupena JUDr. Ladislavem Krymem, advokátem se sídlem Národní třída 43, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí odvolací kárné komise České advokátní komory ze dne 21. 10. 2014, č. j. K 132/2012, takto:

I. Rozhodnutí odvolací kárné komise České advokátní komory ze dne 21. 10. 2014, č. j. K 132/2012, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.

II. Žalovaná je povinna na náhradě nákladů řízení zaplatit žalobkyni částku 9 800 Kč do třiceti (30) dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh řízení před žalovanou

Žalobkyně se podanou žalobou domáhá přezkoumání v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým odvolací kárný senát odvolací kárné komise České advokátní komory (dále jen „odvolací kárný senát“) změnil předchozí rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory (dále jen „kárný senát“) ze dne 10. 6. 2014, sp. zn. K 132/2012 (spojené věci sp. zn. K 132/2012, K 9/2014 a K

20/2014), kterým byla žalobkyni uložena dle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“), pokuta ve výši 100 000 Kč, tak, že jí nově uložil pokutu ve výši 50 000 Kč.

Citovaným rozhodnutím kárného senátu bylo pod bodem I. zastaveno kárné řízení se žalobkyní ohledně skutků, kterých se měla dopustit tím, že nechala S. T. podepsat souhlas se zveřejněním údajů o mladistvých, aniž by ji řádně poučila, že ani matka mladistvých není osobou oprávněnou takový souhlas se zveřejněním údajů o mladistvých udělit, neboť se na ni vztahuje výslovný zákaz podle § 53 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, takové informace zveřejnit a advokátka je osobou, na kterou se plně vztahuje týž zákaz a současně osobou vázanou pokyny svého klienta je v mezích platných právních předpisů. Týmž bodem bylo zastaveno kárné řízení pro skutek, že po převzetí obhajoby obviněných ml. D. H. A ml. J. H. dne 21. 1. 2012 zveřejnila na webových stránkách www.macetovyutok.cz prostřednictvím sítě internet mimo jiné jména, příjmení a věk mladistvých v době spáchání skutku, kterého se měli dopustit. Důvodem pro zastavení kárného řízení ohledně těchto skutků byla skutečnost, že kárný žalobce vzal v tomto rozsahu kárnou žalobu zpět.

Pod bodem II. kárný senát zprostil žalobkyni kárné žaloby pro skutek, že v blíže specifikované trestní věci převzetí obhajoby svých klientů podmínila specifickými podmínkami, které zveřejnila dne 21. 1. 2012 na webových stránkách www.macetovyutok.cz, tedy, že *„Veškeré jednání a obhajoba bude probíhat v mediálně zcela otevřeném prostředí – jak příznivé tak nepříznivé informace pro klienty – budou dány na webové stránky a budou přístupné všem, kdo se o věc bude zajímat. Mojí odpovědností bude, aby z uveřejněných materiálů byly odstraněny citlivé údaje.“* s tím, že *„S ohledem na rozsah práce je oprávněna přizvat ke spolupráci – samozřejmě na svoji odpovědnost – další spolupracovníky, zejména z řad dobrovolníků.“*, tedy osob, vůči nimž je vázána povinností mlčenlivosti, a které povinností mlčenlivosti vázány nejsou, ač sjednání takových podmínek je zcela v rozporu se smyslem a účelem obhajoby v trestním řízení. Rovněž tak byla zproštěna pro skutek, že průběžně využívá informace získané v souvislosti s poskytováním právních služeb a obhajobou svých klientů k medializaci své osoby na webových stránkách www.macetovyutok.cz, k prezentaci svých subjektivních názorů na vedení trestního řízení a prezentaci své osoby způsobem tam uvedeným (MAČETOVÝ ÚTOK V NOVÉM BORU – píše JUDr. K. A. S. Ph.D., advokátka, obhájkyň útočníků, na téže straně heslo x s jejím portrétem a fotem obalu její knihy ROMSKÁ OTÁZKA), aniž by taková medializace její osoby měla jakoukoli souvislost se zájmem jejích klientů na realizaci práva na obhajobu ve smyslu platných právních předpisů a jejich práva na spravedlivý proces, které bylo akcentováno v podmínkách převzetí obhajoby. V odůvodnění k těmto skutkům kárný senát uvedl, že v posuzovaném jednání neshledal kárné provinění, neboť žalobkyně byla svými klienty zbavena povinnosti mlčenlivosti v dostatečném rozsahu na to, aby mohla veřejnost informovat o podrobnostech případu i vedení obhajoby svých klientů. Dále pak vyzdvihl, že předmětná kniha mohla mít souvislost s jí vedenou obhajobou a textovou proklamací „Klára na hrad“ kárný senát považoval za anachronický relikt bez schopnosti poškodit zájmy jejích klientů či advokátský stav.

V bodě III. kárný senát shledal žalobkyni vinnou tím, že dne 25. 6. 2012 na webových stránkách www.macetovyutok.cz zveřejnila informaci o průběhu trestního řízení, v níž mimo jiné uvedla, *„Nejvyšší státní zastupitelství systémem padajícího exkrementu odeslal můj podnět na Vrchní státní zastupitelství v Praze, proti kterému jsem protestovala.“* a dále pak *„Ve skutečnosti to svědčí o tom, že soustava státního zastupitelství je zkorumpovaná instituce, ve které platí pouze in-siderovské vztahy a občan, byť i v roli obhájce, má právo maximálně na kus papíru, kterým si tak může vytapetovat...tím jeho použitelnost končí.“* (dále jen „skutek A“). Dále shledal žalobkyni vinnou tím, že jako advokátka zastupující Hlavní město Prahu v řízení vedených u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a jako obhájkyň T. H. v jeho trestní věci dne 5. 9. 2013 na tiskové konferenci Hlavního města Prahy veřejně prohlásila, že *„orgány činné v trestním řízení jsou úplně pitomé nebo podplacené“* (dále jen „skutek B“). Rovněž tak byla žalobkyně shledána vinnou, že jako členka SVJ Š. v rámci rozepří s předsedou SVJ Š. JUDr. M. S. zaslala emaily se značně nevhodnými a vulgárními výrazy, a to dne 15. 10. 2013 s užitými výrazy, *„u prdele, kurvou, kope se do zadku, hýká debilítou, hovno v trávě, zatančit striptýz, trapný ubožáci, nasrat“*, přičemž JUDr. M. S. titulovala „velký sáhib“, dne 31. 10. 2013 v 9.34 JUDr. M. S. a na vědomí dalším osobám označila JUDr. M. S. jako „velkého Maa Ma“, který by měl využít psychoterapii pro kompenzaci psychických poruch, jimiž evidentně trpí, a dne 31. 10. 2013 v 22.27

označila JUDr. M. S. jako „podrazáka a sráče“, přičemž u všech těchto e-mailů je uveden odkaz na její webové stránky www.lawyers.cz a www.zrcadleni.cz, z jejichž obsahu je zřejmé, že je advokátkou. Těmito skutky žalobkyně porušila § 17 zákona o advokacii, ve spojení s čl. 4 odst. 1, odst. 3 a čl. 17 odst. 1 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších změn (dále jen „etický kodex“).

V odůvodnění k těmto skutkům kárný senát uvedl, že advokát se považuje za širší součást justičního systému a excesy v jeho chování, jak společenském, tak tržním, mohou otřást důvěrou veřejnosti nejen v advokátský stav jako celek, ale i její důvěrou v právní řád a v orgány prosazující právo vůbec. Požadavek poctivosti, četnosti a slušnosti přitom platí i pro soukromý život advokáta. Jakkoli nelze žalobkyni upřít snahu o poskytnutí co možná nejúčinnější právní pomoci jejím klientům, tento zájem klientů nepřevážil nad prostředky, resp. nad povinnostmi advokáta, které mu ukládají zákonné a stavovské předpisy. Je zcela nepřijatelné, aby se advokát uchýlil k projevům nemravného osočování a vulgarity, které jsou vlastní nejnižším společenským vrstvám, pro něž kultura jazyka, morálka a etika nejsou společenskými normativy a korektivy. Kárný senát také vzal do úvahy, že na uvedené skutky nelze nahlížet jako na ojedinělé excesy učiněné v afektu i proto, že mezi každým z nich byl časový odstup. Kárný senát v jednání žalobkyně shledal vysokou míru ohrožení důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a její kárné provinění ohodnotil za závažné.

K odvolání žalobkyně odvolací kárný senát ve výroku o vině potvrdil rozhodnutí kárného senátu, změnil jej pouze ve výroku o uloženém kárném opatření tak, že snížil uloženou pokutu na 50 000 Kč. V odůvodnění uvedl, že podstata kárného provinění spočívá v nepřipustné formě projevů žalobkyně, přičemž hodnotil pouze tuto formu a nehodnotil „na čí straně stojí právo“. Poctivé, čestné a slušné chování advokáta a jeho důstojné jednání navenek přitom není omezením práv advokáta, ale stanovením vyšších nároků na úroveň jeho chování, jednání a projevů s ohledem na povinnost advokáta přispívat k dobrému jménu advokacie a k jejímu důstojnému postavení ve společnosti a na jeho povinnost chránit tyto hodnoty. Ke skutku A odvolací kárný senát doplnil, že stylizaci a formulaci tohoto komentáře nelze označit ani za korektní, ani za věcnou, ani za střizlivou, nýbrž se jedná o silně emotivní vyjádření negativního postoje žalobkyně k označené právní instituci, které je vedeno snahou o snížení její autority v očích všech, jimž je komentář určen. Zveřejnění tohoto komentáře na webových stránkách advokátky volně přístupných komukoli lze posoudit jako snahu o veřejné znevážení soustavy státního zastupitelství jako celku, přičemž výrazové prostředky k tomu užité jsou přinejmenším obhroublé. Skutek B dle názoru odvolacího kárného senátu vyznívá obdobně, tyto výroky rovněž lze hodnotit jako ostouzející a urážlivé. Je zde opět patrná snaha o znevážení a poškození autority určitých součástí našeho právního systému, a to v očích celé veřejnosti. Ke skutku C uvedl, že formulaci těchto e-mailů nelze hodnotit jinak, než jako zcela nepřijatelné, pobuřující a urážející slušnost. Jejich odeslání na více adres různým osobám pak představuje šíření nactiutrhacích, urážlivých a vulgárních projevů, nedůstojných advokáta. Dále odvolací kárný senát uvedl, že jednání popsaného jako skutky A a B se žalobkyně dopustila přímo při výkonu advokacie, jednání popsaného jako skutek C se dopustila sice nikoliv při výkonu advokacie, avšak vzhledem k tomu, že v těchto e-mailech uvedla odkazy na své profesní webové stránky, lze toto hodnotit, jakoby se podepsala přímo jakožto advokátka zapsaná v seznamu České advokátní komory. Odvolací kárný senát rovněž nepřisvědčil poukazu žalobkyně na jí zaručenou svobodu projevu (advokát jakožto profesionál si musí udržet určitou úroveň ve svém projevu, a to i tehdy, kdy není spokojen či srozuměn s vývojem situace nebo postupem rozhodujících orgánů), a vyzdvihl, že používání hrubých výrazových prostředků nelze odůvodňovat „důsledností“ či „důrazností“ při hájení zájmů a prosazování práv klientů. Odvolací kárný senát uzavřel, že pokud se žalobkyně nedokáže při výkonu svého povolání či v souvislosti s ním zdržet užívání urážlivých a utrhačných výroků, nadávek, hrubostí a vulgarismů, má jistě možnost si hledat své uplatnění v jiném oboru - např. v showbyznysu, v bulvárních médiích, nebo i v politice, kde za takové jednání či chování kárné postihy nehrozí. Na půdě advokacie však podobné excesy nelze tolerovat.

II. Obsah žaloby

Žalobkyně předně namítá, že o dané věci rozhodoval kárný i odvolací kárný senát složený z osob, u nichž žalobkyně pochybovala a pochybuje o jejich nepodjatosti. Důvody podjatosti žalobkyně

opakovaně vyložila, ovšem odůvodnění, že dané osoby nejsou podjaty, je založeno pouze na jejich vlastním tvrzení, což žalobkyně považuje za pouhý formalismus, nikoliv za vypořádání se s jejími námitkami. Žalobkyně uvádí, že členy kárné komise by neměli být bývalí členové Komunistické strany Československa, neboť členství v této straně je možno považovat za jejich morální selhání. Takové osoby by pak neměly posuzovat chování a jednání někoho, kdo se proti bývalým členům komunistické strany vymezuje natolik důsledně a hlasitě, jako to činí žalobkyně, neboť je evidentní, že takové osoby nemohou být v přístupu k žalobkyni nestrannými.

Dále žalobkyně namítá, že v případě skutků A a B předmětné výroky pronesla v rámci obhajoby svých klientů, přičemž klienti byli s vedením obhajoby spokojeni. Zároveň vysvětlila, proč se uchýlila k užití zrovna takových výrazových prostředků: jednalo se o součást zvolené taktiky v rámci obhajoby klientů žalobkyně, kdy obě kauzy byly široce mediálně sledované a text i prohlášení nebyly primárně určeny právnícké veřejnosti, ale naopak veřejnosti laické, u které se právní vzdělání nepředpokládá. Žalobkyně uvádí, že pokud jí žalovaná za jednotlivou část obhajoby penalizuje, staví zájem svůj (ochrana abstraktní důstojnosti advokáta) nad zájem klientů, kteří proti způsobu obhajoby nic nenamítali. Upozorňuje též, že „oznamovateli“ rozporovaného kárného provinění byly fakticky protistrany (policie a státní zastupitelství). Žalovaná dle žalobkyně manipuluje obhajobou v mediálně sledovaných kauzách a svým jednáním zastrašuje obhajobu a ztěžuje žalobkyni její práci advokátky, neboť na žalobkyni bylo podáno několik kárných stížností, především v rámci vedení obhajoby ve věci tzv. „mačetového útoku“.

K výroku obsaženým pod skutkem C žalobkyně uvádí, že tento nemá žádnou souvislost s výkonem advokacie. Pramenil pouze z jejího členství ve stejném SVJ jako dotčená osoba a vznikl tím způsobem, že žalobkyně odmítla akceptovat jednání, které považovala za snahu dotčené osoby obohatit se na úkor ostatních členů SVJ. Žalobkyně považuje skutečnost, že žalovaná měla potřebu vstupovat do jejich osobních konfliktů (mimo výkon advokacie), za překročení kompetence žalované a za šikanózní přístup. Navíc se žalovaná v obou stupních odmítala zabývat situací, která vedla žalobkyni k užití těchto výrazů, odmítla provést jakýkoliv důkaz, odmítla její žádost o výslech dotčené osoby, čímž jí fakticky znemožnila jakoukoliv obhajobu.

Žalobkyně odkazuje na dřívější rozhodnutí žalované, dle nichž by advokát za své verbální projevy mohl být kárně potrestán pouze tehdy, pokud by byly vědomě nepravdivé. V případě prvního i druhého skutku žalobkyně předestřela důkazy o tom, že její výroky byly oprávněné a pravdivé, avšak žalovaná na to nedbala a ve třetím případě se oprávněností užití výroků vůbec odmítla zabývat.

Žalobkyně tvrdí, že ve všech třech případech je její potrestání porušením zaručeného práva na svobodu projevu. Údajně nedůstojnými výroky ve skutcích A a B žalobkyně vyjádřila svůj názor na fungování dalších složek justice, přičemž dle žalobkyně byla potrestána nikoli za formu těchto výroku, ale za jejich obsah, tedy za vyjádření svého názoru. Navíc svoboda názoru pokrývá i formu, kterou je sdělován a která ne vždy musí být uhlazená, zvláště reaguje-li na pobuřující fakta. Žalobkyně upozorňuje, že žalovaná postulovala stav, že v podstatě s jakoukoliv kritikou či nesouhlasem se může kdokoliv obrátit na žalovanou se stížností proti žalobkyni v jakékoliv věci. Zároveň žalobkyně tvrdí, že žalovaná nepřímo zasáhla i do jejich vlastnických práv, kdy navždy deformovala vztahy v dotčeném SVJ.

Žalobkyně namítá též porušení čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky, neboť rozhodnutí žalované se opírá pouze o vnitrostavovský předpis, etický kodex, který je ale podzákonnou normou, bez ohledu na skutečnost, že výkladem tohoto podzákonného předpisu žalovaná omezuje ústavně zaručená práva.

Žalobkyně rovněž namítá, že napadená rozhodnutí jsou důsledkem přepjatého formalismu, jsou ve vztahu k žalobkyni šikanózní a jdou proti smyslu zákona o advokacii a etického kodexu advokáta. Žalobkyně opakuje, že v uvedených případech postupovala v zájmu svých klientů, sporné výroky byly proneseny v rámci zvolené obhajoby a klientům žalobkyně nevznikla žádná újma (ani její riziko). Žalobkyně dále upozorňuje na skutečnost, že neexistuje žádná definice pojmu „důstojnost advokáta“, není nastavena žádná hranice, která by určovala, co je a co není důstojné advokátního stavu. Ani jedno z napadených rozhodnutí přitom důslednou specifikaci toho, jak přesně se žalobkyně zprotivila požadavku na zachování důstojnosti advokáta, neobsahuje.

Žalobkyně namítá, že jí bylo upřeno právo na spravedlivý proces, když nebyly připuštěny její návrhy důkazů na provedení „důkazů pravdy“ a když tyto předložila (viz obsáhlý materiál ke stěžovatelce

JUDr. D. M. v cause OPENCARD týkající se skutku B), tak se jimi žalovaná odmítla zabývat, čímž zcela znemožnila její obhajobu.

Závěrem žalobkyně poukazuje na rozpor napadených rozhodnutí s čl. 1 Listiny základních práv a svobod. K tomu uvádí, že žalovaná nemá dobré jméno, resp. advokáti nemají „důstojnost“ v jiné míře, než v jaké se o „důstojnosti“ hovoří ve vztahu ke všem občanům. Tím absurdnější je ovšem představa, že by této neexistující entitě mohly výroky žalobkyně ublížit. Navíc pokud dnes advokáti mají u veřejnosti špatnou pověst, tak i kdyby byly její výroky shledány nevhodnými, nemohly poškodit něco, co již utrpělo (mimo jiné) stovkami zpronevěřených milionů peněz klientů.

III. Vyjádření žalované

Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvádí, že žalobkyně pomíjí tu skutečnost, že svoboda slova není za všech okolností absolutní, což se týká obsahu i formy. Jistě je projevem svobody slova a svobody jednání užívat expresivních slov a „nemýt si před prací ruce“. Rovněž je projevem svobody zůstat v povolání, kde tohoto rozsahu svobody slova a jednání je možno plně užívat. Rovněž je projevem svobody vstoupit do povolání, ve kterých tomu tak být nemůže a vzít na sebe povinnosti, které tyto svobody poněkud omezují. Příkladem je povolání advokáta, který na sebe bere povinnost dbát o důstojnost advokátního stavu a tedy i dodržovat povinnosti podle § 17 zákona o advokacii a čl. 4 odst. 1 etického kodexu. Tato omezení nejsou fatální, protože je možno tato povolání svobodně opustit a věnovat se například „profesi dlaždiče“, ve které se dodržování čl. 4 odst. 1 etického kodexu nevyžaduje.

Žalovaná je toho názoru, že tento jednoduchý rozbor jasně ukazuje, že úvahy žalobkyně a její odkazy na právní normy zaručující svobodu projevu se týkají jiných oblastí, a že dobrovolné a případně i dočasné omezení svobody není omezením vnějším, svévolným, represivním, diskriminačním, kontraproduktivním, jak se žalobkyně snaží naznačit.

Žalovaná je toho názoru, že žalobkyně v předmětném kárném řízení nebyla zkrácena na svých právech a navrhuje proto, aby soud po provedeném řízení žalobu v jejím znění zamítl.

IV. Replika žalobkyně

Žalobkyně ve své replice uvádí, že „humorná“ pojednání, které zástupce žalované uvedl ve vyjádření k žalobě, nemají žádný význam a svědčí o zlehčujícím přístupu žalované, který je pro žalobkyni nepochopitelný.

Žalobkyně dále poukazuje na kárná řízení s advokátem Mgr. V. L. a JUDr. V. Z., která dle jejího názoru svědčí o nekonzistentním rozhodování žalované. V prvním případě totiž odvolací kárný senát uvedl, že bylo povinností kárného senátu zabývat se otázkou pravdivosti uvedených tvrzení, a za tímto účelem také bylo jeho povinností provést navržené důkazy. Z těchto případů vyplývá také nelogičnost rozhodování kárného senátu, když uložená opatření jsou zcela neodpovídající ve vztahu ke spáchaným proviněním, za něž jsou ukládána (je např. více než zvláštní, že kárný senát uložil JUDr. Z. kárné opatření - pokutu ve výši 850 000 Kč a odvolací kárný senát tuto následně snížil na „pouhých“ 20 000 Kč, tj. na částku více než 40x nižší). Dle žalobkyně by uložené opatření vždy mělo být přiměřené povaze spáchaného provinění, a to zejména z toho důvodu, aby naplnilo svůj účel a funkci. V jejím případě se však výše uložené pokuty jeví jako sankce exemplární, která je současně v zásadním rozporu s dosavadní rozhodovací činností kárné komise. Žalobkyně tvrdí, že nekonzistentnost a nelogičnost rozhodnutí kárných senátů žalované nespočívá jen ve výši trestu, ale v samotném procesu, kdy požadavky odvolacího kárného senátu v případě Mgr. L. jsou v přímém rozporu s požadavky na proces se žalobkyní. Tyto vnitřní rozpory jsou natolik hluboké, že je nelze za současného stavu dokazování vůbec překlenout, a s ohledem na současný stav dokazování a vedení řízení před žalovanou, žalobkyně považuje napadená rozhodnutí za nepřezkoumatelná.

Žalobkyně opakuje, že si je plně vědoma svého postavení advokáta, které nese vyšší požadavky na morální a etické vystupování a vyjadřování, a to jak ve veřejném, profesním životě, tak ve sféře soukromé, daný postih však nevnímá jako potrestání za porušení etického kodexu advokáta, ale za to, že otevřeně a srozumitelně neprávni veřejnosti předkládala názory obhajoby.

V. Další podání účastníků řízení

V podání ze dne 25. 8. 2015 žalobkyně uvedla, že není dán důvod, aby JUDr. S. zastupoval Českou advokátní komoru jako advokát, tedy s největší mírou pravděpodobnosti zejména za úplatu, nečiní-li tak dobrovolně. Uvedenou skutečnost by soud měl zohlednit při případném rozhodování o náhradě

nákladů řízení. Dále žalobkyně zopakovala, že advokát, který zastupuje klienta v mediálně sledované kauze, jej musí zastupovat nejen v soudní síni, ale také jednat tak, aby jeho slova a argumenty pronikly přes média do podvědomí nepravvní veřejnosti. Cílem takového jednání je v zájmu klienta vyvážit jednostranné a zkreslené informování o případu či klientu samotném. Případy, jichž se dotýká skutek A a B, přitom byly masivně sledovány médii i občany, a proto žalobkyně zvolila občansky přístupnou formu vysvětlování situace. Pokud žalovaná hodnotí takové jednání negativně, pak dle názoru žalobkyně pouze z toho důvodu, že se neztotožňuje s moderním počínáním advokáta a dobou zvýšené mediální prezentace. K prokázání svých tvrzení žalobkyně navrhla provedení důkazu, a to vystoupení předsedy žalované JUDr. M. V. ze dne 3. 5. 2015 v České televizi, neboť tento rozhovor je dobrým příkladem naprosté ignorace obhajoby zájmů advokátů v médiích. A navíc toto mediální vystoupení poškodilo dobrou pověst advokátů a advokacie tak, jak by to nesvedlo ani přetřikání celého slovníku slangu jazyka českého.

V podání ze dne 16. 5. 2016 žalobkyně k výroku pod skutkem B upozornila, že dle zpráv z médií již v době tohoto výroku byla skutečně policií šetřena možná trestná činnost vztahující se k dané věci. Je tedy zřejmé, že výrok žalobkyně, v němž orgány činné v trestním řízení ve věci Opencard obvinila z přijímání úplatků, byl zcela oprávněný. Žalobkyně upozornila, že je zcela nepřipustné, aby byla kárně trestána za výrok, který poukazuje na pravděpodobně kriminální jednání orgánů činných v trestním řízení, a to dokonce přes to, že toto podezření se ukazuje být jako zcela oprávněné. Žalobkyně zopakovala, že žalovaná jejím postihem působila proti svobodnému výkonu advokacie, který je jejím úkolem chránit.

Podáním ze dne 15. 5. 2017 žalobkyně ke skutku B poukázala na zadržení státní zástupkyně M., které svědčí skutečnosti, že podezření, které žalobkyně svým výrokem artikulovala, bylo zcela oprávněné, a to i při ctění presumpce neviny. Pro účely tohoto řízení žalobkyně navrhla, aby soud zjistil, jaký je stav trestního stíhání bývalé státní zástupkyně D. M.

V podání ze dne 17. 9. 2018 žalobkyně ke skutku A opět upozornila, že podnět ke kárnému stíhání podal vyšetřující důstojník PČR, čímž účelově zhoršoval možnosti obhajoby. Zopakovala též, že kárná obžaloba byla šikanózního charakteru a poukázala na zmatečnost celého kárného řízení. Ke skutku B opět zdůraznila, že JUDr. M. je stále postavena mimo výkon státní zástupkyně, takže její vyšetřování pro závažné podezření z její vlastní trestné činnosti ve věci, na kterou poukázala, stále trvá. Odkázala též na „nekalé činnosti a diskutabilní roli státního zastupitelství“ v rámci trestního řízení. Ke skutku C opět vyzdvihla, že žalovaná svým postupem lustrovala soukromou korespondenci, která nemá s výkonem advokacie nic společného. Proto nemohla žalovaná ani na tento skutek aplikovat § 17 odst. 1 zákona o advokacii, který hovoří pouze o postupu při „výkonu advokacie“. Žalobkyně odkázala na přesné znění zákonného ustanovení a na úmysl zákonodárce. Připomněla též odlišnou úpravu nároků kladených na soudce či státní zástupce. Žalobkyně rovněž odkázala na čl. 17 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který dle jejího názoru rovněž vylučuje omezení projevů advokátů, které jsou soukromé povahy. Závěrem pak znovu poukázala na sepětí rozhodujících osob s totalitním komunistickým režimem, což způsobuje zásadní pochybnosti o jejich nestrannosti.

V podání ze dne 24. 9. 2018 žalobkyně opětovně vyzdvihla trestní stíhání státní zástupkyně D. M. a upozornila na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, který zrušil dříve uložené tresty pro obžalované v kauze Opencard (včetně jejího bývalého klienta).

Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 27. 9. 2018 uvedla, že o námitkách podjatosti řádně v průběhu řízení rozhodla a neshledala je důvodnými. Ke skutku C dodala, že byla dostatečně prokázána souvislost s výkonem advokacie. Dále uvedla, že právo na svobodu projevu nemůže být zcela neomezené, přičemž žalobkyni je vytýkána forma jejich projevů a nikoli obsah. Upozornila též na mizivou reflexi vydaných rozhodnutí a nepochopení podstaty kárného potrestání ze strany žalobkyně. K argumentaci žalobkyně žalovaná dále uvedla, že kárný žalobce jedná bez ohledu na zdroj informace. Žalovaná odmítla, že by provedla nedostatečné dokazování či že by výše uložené pokuty byla neadekvátní.

VI. Argumentace účastníků řízení při jednání

Žalobkyně při jednání znovu poukázala na následně zveřejněné informace vztahující k trestnímu řízení se státní zástupkyní JUDr. D. M. (a potažmo tedy skutku B). V této souvislosti navrhla provedení důkazů – článků z veřejnoprávních médií – a navrhla, aby soud zjistil, v jakém stádiu se nyní nachází

trestní řízení s dotčenou státní zástupkyní. Ke skutku A znovu vyzdvihla, že smysl obhajoby nespočívá v hájení práv klienta pouze při jednání soudu, ale též na veřejnosti. Ke skutku C zdůraznila, že odmítá šmírování soukromé korespondence ze strany žalované, upozornila na chybný výklad dotčených právních norem a neodůvodněné nadřazení podzákonných předpisů nad zákon a poukázala na princip přiměřenosti omezení základních práv. Ke skutku C pak jako důkaz navrhla výslech osoby, vůči níž směřovaly její výroky. Ke skutku B znovu zdůraznila nezbytnost zkoumání nejen formy projevu, ale též jeho obsahu, a to ve smyslu pravdivosti uvedeného výroku. Taktéž vyzdvihla, že napadené rozhodnutí považuje za nástroj pomsty; nadto žalovaná postupuje rozdílně vůči svým jednotlivým členům. Ke skutkům A a B pak poukázala na absenci zohlednění postavení osob, které podaly podnět ke kárnému řízení, kdy některé podněty považovala za snahu zasáhnout do probíhajícího trestního řízení. V závěrečné řeči žalobkyně rovněž vyzdvihla, že napadené rozhodnutí považuje za ji dehonestující a účelové, a upozornila, že forma jí zvolené obhajoby je účinná. Žalobkyně navrhla napadené rozhodnutí zrušit.

Zástupce žalované při jednání setrval na předchozích vyjádřeních žalované a navrhl žalobu zamítnout.

VII. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

Soud dle § 75 s. ř. s. přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou tvrzených bodů nezákonnosti, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Žalobkyně v žalobě vznesla několik námitek, přičemž soud se s nimi vypořádal v následujícím pořadí.

A) Podjatost rozhodujících osob

Žalobkyně v žalobě předně namítla, že o její věci rozhodovaly podjaté osoby, neboť se jednalo o osoby spjaté s komunistickým režimem.

Podle § 3 odst. 1 advokátského kárného řádu je z projednávání a rozhodování věci vyloučen člen kárného senátu, u něhož lze mít důvodnou pochybnost o nepodjatosti pro jeho poměr k projednávané věci, k účastníkům kárného řízení nebo k jejich zástupcům.

Soud vyzdvihuje, že uvedené ustanovení advokátského kárného řádu zajišťuje, aby o kárné věci bylo rozhodnuto spravedlivě, a to ve smyslu zajištění nestrannosti rozhodujících osob. Pokud by v kárném řízení rozhodovaly osoby podjaté (ať již ve vztahu ke kárně žalovanému či k podstatě projednávané věci), bylo by celé kárné řízení s advokátem stíženo natolik významnou vadou, že by soud musel napadená rozhodnutí zrušit a zavázat rozhodující kárné orgány, aby věc posoudily osoby, jež nemají žádný poměr k projednávané věci, k účastníkům kárného řízení nebo k jejich zástupcům. A soud souhlasí se žalobkyní, že pro posouzení možné podjatosti členů kárného (či odvolacího kárného) senátu se použijí stejné standarty jako například pro posouzení podjatosti soudců či osob rozhodujících v jiných správních řízeních.

Uvedené povinnosti, jak vyplývá z předloženého kárného spisu, si byla žalovaná vědoma, kdy opakovaně posuzovala, zda členové kárného senátu nejsou podjatí. Takto v rozhodnutí ze dne 19. 3. 2013 předseda kárné komise žalované nevyloučil původní členy kárného senátu z projednávání a rozhodování kárné věci žalobkyně, kdy uvedl, že důvodem pro vyloučení není délka výkonu advokátní praxe, což platí i ve vztahu k výkonu advokacie či jiné právní praxe před rokem 1989. Dodal též, že žalobkyně neuvedla žádné konkrétní skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit, že některý z dotčených členů kárného senátu by nerozhodoval nestranně (navíc skutek, pro který byla podána kárná žaloba, nemá žádnou souvislost se společenskou a politickou situací v době komunismu).

Podjatost členů kárného senátu předseda kárné komise žalované znovu posuzoval v rozhodnutí ze dne 27. 6. 2013. Zde konstatoval, že i přes další výhrady žalobkyně se situace nezměnila a rozhodující osoby neshledal podjatými ve smyslu § 3 odst. 1 advokátského kárného řádu. Jelikož však sami členové kárného senátu požádali o odvolání z této funkce, postupoval dle § 4 advokátského kárného řádu a rozhodl o jejich odvolání z rozhodování v dané věci. Proti novému složení kárného senátu žalobkyně námitku podjatosti nevznesla.

Proti složení odvolacího kárného senátu žalobkyně vznesla námitku podjatosti dne 9. 9. 2014. O této námitce rozhodl předseda odvolací kárné komise žalované dne 24. 9. 2014 tak, že rozhodující osoby neodvolal, neboť neshledal žádné skutečnosti, které by zakládaly domněnku podjatosti. Dne 5. 1. 2015 žalobkyně opět vznesla nesouhlas se složením kárného senátu, na což reagoval předseda

odvolací kárné komise žalované přípisem ze dne 28. 1. 2015 tak, že „podání nazvané ‚opětovný nesouhlas se složením kárného senátu a souhrnné vyjádření ke kárnému rozhodnutí‘ ze dne 5. 1. 2012 vzal na vědomí“.

Uvedený přehled ilustruje, že k námitkám žalobkyně žalovaná tvrzenou podjatost rozhodujících osob zkoumala a rozhodla o ní způsobem předvídaným v § 3 odst. 2 advokátského kárného řádu (v případě řízení u odvolacího kárného senátu ve spojení s § 5 odst. 2 písm. b) advokátského kárného řádu). Soud zdůrazňuje, že předseda kárné (či odvolací kárné) komise je vždy povinen poměřovat skutečnosti uvedené v námitce podjatosti s důvody podle § 3 odst. 1 advokátského kárného řádu a v tomto směru je povinen řádně odůvodnit své rozhodnutí, aby z něj bylo možno dovodit, z jakých důvodů námitce podjatosti (respektive přednesené argumentaci) nevyhověl. Soud přitom vyzdvihuje, že zatímco předseda kárné komise se náitkami žalobkyně řádně zabýval a v odůvodnění svého rozhodnutí o (ne)vyloučení rozhodujících osob uvedl, proč její argumentaci nepřisvědčil, předseda odvolací kárné komise ve svém rozhodnutí ze dne 24. 9. 2014 pouze velmi stručně a v obecné rovině odmítl námitce podjatosti přisvědčit. Tento postup se dle soudu pohybuje za hranou zákonnosti, neboť bylo povinností předsedy odvolací kárné komise se náitkou podjatosti řádně zabývat a uvést důvody, pro které se s předestřenou argumentací žalobkyně neztotožnil a neshledal důvod pro vyloučení dotčených členů odvolacího kárného senátu z projednávání dané věci. Uvedené povinnosti na řádné vypořádání námitky podjatosti nebyl předseda odvolací kárné komise žalované zproštěn ani zčásti emotivním obsahem argumentace žalobkyně (viz srovnání složení odvolací kárné komise se zkušební komisí VUMLu či vznesení domněnky, že dotčené rozhodující osoby jsou pozitivně listrované) ani obecným charakterem první části námitky podjatosti, kde se žalobkyně pouze paušálně věnovala možnému vztahu rozhodujících osob s bývalým komunistickým režimem. Z podané námitky podjatosti totiž bylo možno seznat důvody, pro které žalobkyně zpochybňuje nestrannost rozhodujících osob. Proto bylo povinností žalovaného se alespoň stručně k těmto namítaným důvodům vyjádřit a nikoli pouze obecně po rekapitulaci argumentace žalobkyně, vyjádření rozhodujících osob a citaci zákonného ustanovení konstatovat, že „na základě zjištěných skutečností možno uzavřít, že jsem žádné skutečnosti, které by zakládaly domněnku podjatosti, neseznal“. Navíc soud zdůrazňuje, že v druhé části podané námitky podjatosti žalobkyně vznesla další pochybnost ohledně nestrannosti odvolacího kárného senátu, a to vůči JUDr. J. M. Tato pochybnost měla vyplývat z jejich údajného osobního konfliktu v rámci řešení tzv. Kuřimské kauzy, což ostatně ve svém vyjádření k námitce podjatosti uznal i dotčený JUDr. M., který připustil, že před cca šesti lety podával vůči žalobkyni podnět k zahájení kárného stíhání. Této skutečnosti se předseda odvolací kárné komise při vypořádání námitky podjatosti vůbec nevěnoval, resp. neuvedl důvody, pro které ji považuje za bezpředmětnou. Aniž by soud hodnotil, zda předestřené důvody mohly zavadávat důvod k vyloučení JUDr. M. z projednávání věci, bylo povinností předsedy odvolací kárné komise se tímto důvodem řádně zabývat, obzvláště pokud sám JUDr. M. připustil dřívější osobní konflikt se žalobkyní.

K hlavním důvodům, pro něž žalobkyně opakovaně namítala podjatost rozhodujících osob, ať na úrovni kárného senátu či odvolacího kárného senátu, tj. jejich sepětí s bývalým komunistickým režimem, soud pak pouze obecně uvádí, že podjatost rozhodujících osob by musela vyplývat z přímého právního zájmu na projednávání věci či ve zjevně negativním vztahu k osobě žalobkyně. V této souvislosti lze poukázat na závěry usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2011, č. j. Nao 6/2011 - 208, které se sice týkaly posouzení podjatosti soudce z důvodu jeho bývalého členství v KSČ, avšak dle soudu jsou vyřčené závěry přenositelné též pro hodnocení podjatosti člena kárného senátu České advokátní komory. Podle citovaného rozhodnutí je třeba vliv členství soudce v KSČ na jeho nestrannost a nezávislost posuzovat nikoli paušálně, ale případ od případu, ve vztahu ke konkrétním okolnostem projednávání věci s tím, že závěry vyslovenými Ústavním soudem v nálezu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10, ohledně možné podjatosti soudce z důvodu jeho bývalého členství v KSČ, není nijak dotčena povinnost účastníka řízení, který podjatost takového soudce namítá, uvést další konkrétní skutečnosti, pro něž má za to, že daný soudce je z projednávání věci vyloučen. Podobně ve vztahu ke kárnému řízení před Českou advokátní komorou lze konstatovat, že je povinností osoby vznášející námitku podjatosti, aby uvedla konkrétní důvody, pro které by rozhodující člen kárné komise mohl mít poměr k věci či účastníkům. Nepostačí přitom, pokud pouze obecně poukáže na sepětí rozhodujících osob s bývalým komunistickým režimem (či dokonce pouze uvede,

že dané osoby se staly advokáty za doby tohoto režimu), ale musí uvést konkrétní důvody, pro které lze v dané věci pochybovat o jejich nestrannosti. Nelze totiž tvrdit, že obecně každá osoba, která se stala za komunistického režimu advokátem, by byla podjatá při posuzování kárného provinění advokáta v kárném řízení, byť by se jednalo o advokáta, který aktivně vystupoval proti tomuto režimu nebo se jasně profiloval za odpůrce komunistického režimu a osob na něm participujících. Opačná situace by mohla nastat pouze tehdy, pokud by žalované skutky měly spojitost s politickým smýšlením dotčené osoby, obzvláště s jejími postoji ke komunistické totalitě.

B) Podstata kárného provinění

B. 1) Obecná východiska – Svoboda projevu

S ohledem na skutečnost, že žalobkyně byla postižena za verbální projevy, musí soud předně vyzdvihnout důležitost svobody projevu v demokratickém právním státě. Jak opakovaně konstatoval Ústavní soud, právo na svobodu projevu a právo na informace jsou jedním z úhelných kamenů demokratického státu, neboť teprve svobodné informace a jejich výměna a svobodná diskuse činí z člověka občana demokratické země (viz již nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 2. 1999, sp. zn. I. ÚS 526/98). Platí přitom, že svoboda projevu jako taková se vztahuje nejen na tvrzení či stanoviska příznivě přijímaná či považovaná za neškodná nebo bezvýznamná, ale i na ta, která jsou považována za polemická, kontroverzní, šokující nebo třeba i někoho urážející (nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 1990/08). Je základním principem soudobé euroatlantické společnosti, že i nadnesené a přehánějící názory, a to dokonce i názory někoho urážející, jsou-li proneseny ve veřejné či politické debatě, jsou názory ústavně chráněnými. Zda předmětná tvrzení či stanoviska nepřekročila meze, kdy je lze označit za fair a tedy požívající ústavní ochrany, je pak třeba vždy posoudit ve světle věci jako celku, včetně jejich znění a v kontextu, v němž byla pronesena.

Soud dále připomíná, že svobody projevu požívají i advokáti, kteří mají právo veřejně kritizovat fungování justice, avšak jejich kritika nesmí překročit určitou mez (viz rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 20. 7. 2004 ve věci Amihalachioaie proti Moldávii, stížnost č. 60115/00). V této souvislosti je třeba vzít v úvahu rovnováhu, která musí být nalezena mezi různými zájmy, především mezi právem veřejnosti na informace o otázkách týkajících se chodu soudní moci, požadavky na řádný chod spravedlnosti a důstojností povolání advokáta (viz např. rozsudek ESLP ve věci Casado Coca proti Španělsku ze dne 24. 2. 1994, stížnost č. 15450/89). Advokáty přitom lze z hlediska svobody projevu chápat při kritice soudní moci (či justičních orgánů obecně) za určitou znevýhodněnou, více omezenou skupinu mluvčích, neboť advokát jako člen profesní komory si musí být vědom úkolů, jež má při obecném upevňování zákonnosti a upevňování spravedlnosti (a uvedené neplatí pouze na projevy advokáta učiněné v soudní síni). Jak zdůraznil ESLP, zvláštní pozice advokátů jakožto prostředníků mezi veřejností a soudy je staví do ústředního postavení v rámci výkonu spravedlnosti a vzhledem k této jejich klíčové roli lze od nich legitimně očekávat, aby přispívali k hladkému chodu justice a zachovávali důvěru veřejnosti v justici (rozsudek velkého senátu ze dne 15. 12. 2005 ve věci Kyprianou proti Kypru, stížnost č. 73797/01). Sehrávají také důležitou roli v upevňování důvěry v soudní systém, což je v demokratickém právním státě nezbytné (rozsudek ESLP ze dne 20. 5. 1998 ve věci Schöpfer proti Švýcarsku, stížnost č. 25405/94, nebo rozsudek ESLP ze dne 20. 7. 2004 ve věci Amihalachioaie proti Moldávii, stížnost č. 60115/00). Proto ESLP opakovaně shledal, že zvláštní povaha advokátní profese vyžaduje, aby se advokáti na veřejnosti chovali vůči soudcům diskrétně, čestně a důstojně (rozsudek ESLP ve věci Veraart proti Nizozemsku ze dne 30. 11. 2006, stížnost č. 10807/04). Proto není ani vyloučen kárný postih advokáta za výroky, které v nepřiměřené míře narušují důvěru veřejnosti ve spravedlnost tím, že urážejí soudce či jiné osoby spjaté s fungováním justice.

Zároveň ale soud připomíná, že z hlediska obsahu hodnoceného projevu je nezbytné přihlídnout ke skutečnosti, zda se jedná o kritiku rozhodnutí nebo o kritiku osoby (viz např. rozsudek ESLP ze dne 22. 2. 1989 ve věci Barfod proti Dánsku, stížnost č. 11508/85). Kritika soudního rozhodnutí se těší zvýšené ochraně, neboť nelze připustit, aby vydaná rozhodnutí nepodléhala jakékoli kontrole či polemice, a tímto také docházelo k omezení práva na šíření informací. Pokud je však daná kritika klasifikována jako osobní kritika rozhodujících osob, a nikoli jako kritika rozhodnutí, požívá menší ochrany a může zavdávat příčinu k omezení svobody projevu, neboť převládá zájem na ochraně pověsti dané osoby. Jestliže je tedy terčem kritiky rozsudek soudu či usnesení státního zástupce (být

si takovou kritiku mohou autoři kritizovaného rozhodnutí lehce personifikovat), tak je ochrana svobody projevu vysoká. Pokud je terčem kritiky konkrétní představitel soudní moci, je nutné dále rozlišovat mezi kritikou zasahující do jeho profesní sféry a kritikou zasahující do jeho soukromého života, kdy kritika zasahující do profesní sféry požívá větší ochrany než kritika zasahující do soukromého života (rozsudek ESLP ve věci Sabou a Pircălab proti Rumunsku ze dne 28. 9. 2004, stížnost č. 46572/99). Dále rovněž platí, že je nutno rozlišovat mezi kritikou a urážkou (např. rozsudek ESLP ve věci Kincses proti Maďarsku ze dne 27. 1. 2015, stížnost č. 66232/10).

Výše uvedené ESLP vyřkl ve vztahu advokátů k justici a soudcům, dle soudu jsou však vyřčené závěry přiměřeně přenositelné též do oblasti fungování státního zastupitelství v trestním řízení. Postavení státního zastupitelství se totiž blíží postavení soudců, neboť jako orgán činný v trestním řízení má podobně jako soud a soudci omezenou možnost bránit se neakceptovatelně kritickým vyjádřením. Navíc postavení státního zastupitelství (resp. orgánů činných v trestním řízení) je v právním státě navýsost důležité, neboť přispívá k upevňování zákonnosti. Zároveň ale platí, že státní zástupci požívají relativně nižší ochrany, neboť na rozdíl od soudců jde o protistranu obhajoby. Kritické výroky obhajoby na adresu státního zástupce tak požívají větší ochrany než kritika soudce (rozsudek ESLP ve věci Nikula proti Finsku ze dne 21. 6. 2002, stížnost č. 31611/96).

B. 2) Obecná východiska – Důstojnost advokátského stavu

Soud si je rovněž vědom nezbytnosti zachování důstojnosti advokátského stavu. Podle § 17 zákona o advokacii advokát postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže stanoví stavovský předpis, kterým je etický kodex.

Pojem důstojnost advokátského stavu není v zákoně o advokacii ani v etickém kodexu nikde konkrétně vymezen. Přesto z těchto předpisů lze dovodit, že základní povinností advokáta je přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu poctivým, čestným a slušným chováním (viz čl. 4 odst. 1 etického kodexu). Jak přitom konstatoval Ústavní soud, pro advokáta, který je činný v právním státě, nemůže být obtížné nebo neobvyklé zjistit, které způsoby chování a jednání a které hodnoty mravnosti a lidské důstojnosti je třeba respektovat, aniž by byly výslovně vypočteny v jednotlivých ustanoveních, což ostatně není vůbec možné (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 11. 1998, sp. zn. I. ÚS 393/98). A uvedené se vztahuje též na verbální vyjádření, neboť pro advokáta nemůže být obtížné rozlišit slušný projev a projev, který se vyznačuje vulgárností či nedůvodnou agresivitou.

Důležitost zachování důstojnosti advokacie jako svébytného právního stavu lze dovozovat také obecně z jejího výsadního postavení při poskytování právní pomoci. Pouze instituce důstojná, tj. taková, která se nevyznačuje neodborností či nedůvěryhodností, může řádně zabezpečovat poskytování právní pomoci v jednotlivých kauzách. I proto zákon o advokacii vyzdvihuje nezbytnost zajištění nezávislosti advokáta, jejíž podstatu opakovaně potvrdila též soudní judikatura (za všechny srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 2894/08). Výsadu nezávislosti advokacie takto lze chápat za jednu stranu mince, které odpovídají povinnosti advokáta, mj. též povinnost svým chováním a vystupováním zachovávat důstojnost advokátského stavu jakožto privilegovaného stavu při poskytování právní pomoci.

Z hlediska základních principů vystupování advokáta při obhajobě svého klienta pak soud musí odmítnout tvrzení žalobkyně, že zájem klienta na úspěšném výsledku věci může ospravedlňovat formu obhajoby, která by se přičila dobrým mravům či by byla v rozporu se zásadou ochrany důstojnosti advokátského stavu. Podle § 16 odst. 1 zákona o advokacii je sice advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, nicméně pokyny klienta není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem. Jestliže je tedy podle § 17 zákona o advokacii advokát při výkonu advokacie povinen postupovat tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu a za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže, tak je rovněž povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu (čl. 4 odst. 1 etického kodexu). A přímo etický kodex stanoví, že takto je advokát speciálně ve vztahu k soudům a jiným orgánům, které rozhodují v právních věcech, jakož i vůči osobám, které plní jejich úkoly, povinen zachovávat náležitou úctu a zdvořilost (čl. 17 odst. 1 etického kodexu). Jak v podobném duchu dříve konstatoval Nejvyšší správní soud, profesní závazek vázanosti pokynem klienta neospravedlňuje užití výrazových prostředků, které klient požaduje, resp.

kteří (byť expresivně) vyjadřují klientovy názory na soudní rozhodnutí, neboť je zavázán k vysokému standardu chování vůči soudům, protože u advokáta nelze akceptovat způsoby, které by případně mohly být za určitých okolností omluvitelné u účastníka řízení, např. při vědomí jeho dlouhodobé frustrace z neúspěšnosti ve vedeném sporu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 10. 2009, č. j. 6 Ads 41/2008-67).

Na výše uvedeném nemůže nic změnit ani poukaz žalobkyně na údajné negativní vnímání advokátského stavu ze strany veřejnosti. Soud nemíní nikterak rozebírat, jak společnost nahlíží na současný výkon advokacie ze strany advokátů, neboť tato skutečnost je pro posouzení dané věci irelevantní. Platí však, že v právním státě zaujímají advokáti z hlediska ochrany práv svých klientů výjimečné postavení, a jejich úloha je v tomto smyslu nezastupitelná. Důvěru v advokacii pak budují jednotliví advokáti, kteří musí nejenom vystupovat v souladu s právními předpisy (zákonem o advokacii a etickým kodexem), ale také profesionálně. Je přitom povinností každého advokáta svým chováním a svými projevy obecně přispívat ke zvýšení důvěry v advokacii a tím také posilovat důstojnost advokátského stavu. Soud musí odmítnout tezi, aby advokáti neprofesionálními projevy chování přičítací se etickému kodexu (včetně verbálních vyjádření) mohli bez hrozby kárného postihu uvedenou důstojnost a vážnost advokátského stavu snižovat, i pokud subjektivně cítí, že advokátský stav v současné době velké důstojnosti nepožívá. V této situaci naopak musí být jejich cílem danou situaci zlepšit a nikoli ji dále zhoršovat.

Proto nelze považovat za formalistický výklad a aplikaci práva, pokud je advokát postižen za chování, kterým snižuje důstojnost advokátského stavu. Jak bylo řečeno, tato důstojnost je klíčová pro zachování jedinečné pozice advokacie při prosazování práva a ochraně práv jednotlivých osob. Z toho důvodu byla také žalovaná dána pravomoc (a také povinnost) dbát nad řádným výkonem advokacie, včetně toho, že se advokáti budou chovat čestným a slušným způsobem, aniž by tím byla popřena možnost ochrany práv jejich klientů. A v případě porušení těchto povinností je nejenom právem žalované, ale také její povinností kárně potrestat advokáta, který jedná v rozporu s pravidly stanovenými zákonem o advokacii či etickým kodexem.

C) Vymezení pojmu důstojnost advokáta v kárných rozhodnutích

V souvislosti s naposled uvedeným soud považuje za vhodné vypořádat též námitku žalobkyně, že napadená rozhodnutí nedefinují pojem důstojnost advokáta, ani nespecifikují, čím žalobkyně tuto důstojnost narušila.

K tomu soud uvádí, že kárné provinění musí vždy znamenat určité porušení právních povinností, jejichž následkem je ohrožení hodnot, které jsou chráněny zákonem o advokacii a prováděcími předpisy. Etický kodex dává užitím neurčitých pojmů žalované prostor, aby posoudila, zda konkrétní situace patří do rozsahu neurčitého pojmu či nikoli. Při interpretaci neurčitého právního pojmu se žalovaná musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit, a to z toho hlediska, zda posuzovaná věc lze do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého pojmu zařadit (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2007, č. j. 5 As 32/2007 – 83).

Tuto povinnost bylo třeba mít na paměti i v nyní posuzovaném případě, kdy kárné provinění žalobkyně záviselo na posouzení neurčitého právního pojmu důstojnost advokátského stavu. Z napadených rozhodnutí se však podává, že žalovaná tento pojem v kontextu věci objasnila a vysvětlila, jaké advokátské povinnosti (a potažmo jaké chráněné hodnoty) žalobkyně svými vyjádřeními porušila. Takto správně žalovaná obecně uvedla, že advokát je povinen zachovat důstojnost advokátského stavu a projevovat úctu k právu, takže se musí navenek chovat čestně, slušně a poctivě. Tímto (a také odkazem na jednotlivá ustanovení právních předpisů) dle soudu obecně vymezila pojem důstojnosti, přičemž následně uvedla též konkrétní negativní důsledky spojené se skutky, za něž byla žalobkyně shledána kárně vinnou. V případě skutku A. uvedla, že se jedná o expresivní komentář k postupu státního zastupitelství, přičemž se jedná o silně emotivní vyjádření negativního postoje žalobkyně k této právní instituci, které bylo rovněž vedenou snahou o snížení její autority v očích veřejnosti, respektive celkově se jednalo o snahu veřejně znevážit soustavu státního zastupitelství. Podobně ke skutku B. uvedla, že ani tyto výroky nelze hodnotit jako korektní, věcné, ani střízlivé, ale naopak jako ostouzející a urážející, přičemž je patrná snaha o znevážení a poškození autority určitých součástí našeho právního systému v očích celé veřejnosti. Ke skutku C. pak konstatovala, že formulace daných

e-mailů je nepřijatelná, pobuřující a urážející slušnost, přičemž jejich rozeslání na více adres představuje šíření nactiutračných, urážlivých a vulgárních projevů nedůstojných advokáta, když profese žalobkyně byla z odkazů uvedených v předmětných e-mailech patrná.

Soud tedy neshledal, že by v napadených rozhodnutích absentovalo vymezení toho, čím žalobkyně narušila důstojnost advokátského stavu. Skutečnost, že žalobkyně s tímto hodnocením jejího jednání nesouhlasila, neznamená, že by žalovaná pochybila při formulaci odůvodnění napadených kárných rozhodnutí. Námitka proto není důvodná.

D. Posouzení jednotlivých skutků

Na základě výše uvedených obecných tezí soud dále posoudil jednotlivé verbální výroky žalobkyně, pro které byla kárně potrestána, a dospěl k následujícím závěrům. Skutek A.

V případě daného skutku byly posuzovány výroky, že *„Nejvyšší státní zastupitelství systémem padajícího exkrementu odeslal můj podnět na Vrchní státní zastupitelství v Praze, proti kterému jsem protestovala.“* a *„Ve skutečnosti to svědčí o tom, že soustava státního zastupitelství je zkorumpovaná instituce, ve které platí pouze in-siderovské vztahy a občan, byť i v roli obhájce, má právo maximálně na kus papíru, kterým si tak může vytapetovat...tím jeho použitelnost končí.“*

Předmětné vyjádření bylo proneseno v návaznosti na sdělení Vrchního státního zastupitelství v Praze, jímž byla odmítnuta žádost o přezkoumání postupu Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem v trestní věci, v níž žalobkyně vystupovala jako obhájce obžalovaných. Zároveň byly proneseny v reakci na postoupení dané žádosti z Nejvyššího státního zastupitelství, na které se žalobkyně původně se svojí žádostí obrátila, na Vrchní zastupitelství v Praze. Dotčený výrok pak byl pronesen v rámci mediální prezentace vedené obhajoby, přičemž sama advokátka již v kárném řízení uvedla, že s tímto způsobem obhajoby byli její klienti srozuměni (vhodnost či účelnost takového postupu soud ponechává stranou).

Z uvedeného vyplývá, že ačkoli dané výroky nebyly proneseny přímo v rámci projednávání dané věci (typicky při jednání před soudem či jiným orgánem), tak zároveň jimi žalobkyně reagovala na aktuálně nastalé úkony ze strany státního zastupitelství v trestní věci, v níž vystupovala jako obhájce obžalovaných. Soud proto přihlédl ke skutečnosti, že předmětným vyjádřením žalobkyně bezprostředně reagovala na aktuální vývoj dané trestní věci, přičemž způsob reakce (z hlediska použitých mediálních prostředků) byl s ohledem na neveřejný způsob posouzení její žádosti jediný možný (lze jej tedy chápat nejen jako využití práva svobody projevu, ale též blízkého práva na svobodné šíření informací). Dále soud zohlednil skutečnost, že předmětný projev svým kritickým vyzněním reagoval na konkrétní posouzení žádosti žalobkyně a byl zaměřen především na důvody nevyhovění její žádosti ze strany státního zastupitelství (žalobkyně si v tomto vyjádření též posteskla nad nevypořádáním její argumentace). Přednesená kritika tedy svým obsahem jednoznačně směřovala vůči vydanému sdělení Vrchního státního zastupitelství v Praze a nebyla bezprostředně zaměřena vůči konkrétním osobám, které se na jeho vydání podílely. Jak přitom bylo výše uvedeno, v případě, kdy daná kritika nemíří vůči konkrétní osobě, nýbrž se týká způsobu posouzení určité žádosti, je dána větší šíře svobody projevu. Nadto daná vyjádření směřovala vůči soustavě státního zastupitelství, které, jak také bylo řečeno, musí strpět vyšší míru kritiky (včetně té vyhraněné). Všechny tyto skutečnosti by svědčily spíše nedůvodnosti zásahu do svobody projevu žalobkyně v kárném řízení. Soud však musel přihlídnout též k obsahu daného výroku, tj. především výrazům, které žalobkyně použila. Soud totiž nepopírá, že žalobkyně mohla (i kriticky) reagovat na vydané sdělení, zároveň však platí, že pokud by její kritika překročila rámec slušného kritického projevu, kterým může advokát vyjádřit nesouhlas s vydaným rozhodnutím či sdělením, tak by mohla být za tento projev kárně postižena, obzvláště pokud by byla narušena důvěra ve fungování justičního systému.

K obsahu výroku soud předně uvádí, že se skutečně jedná o výrok provokativní a expresivní (viz použité výrazy jako „padající exkrement“ či označení závazného rozhodnutí jako prostředku k vytapetování). Jak však již bylo řečeno, též výroky provokativní či expresivní požívají v demokratickém státě ochrany svobody projevu. Dle soudu se přitom nejednalo o vyjádření a priori sprosté či hanlivé, protože neobsahovalo sprostá slova (výraz exkrement nelze za sprosté, na rozdíl od jeho jiných „alternativ“, považovat) ani výslovné urážky, které by směřovaly vůči konkrétním osobám, které se podílely na rozhodování v předmětné věci. Soud uznává, že za urážlivý by bylo možno považovat

obrat o „padajícím exkrementu“, zároveň se však dle soudu nejedná o výrok neakceptovatelně vyhraněný. Navíc ve vztahu k tomuto obratu soud zohlednil, že žalobkyně tímto vyjádřením spíše obecně kritizovala systém státního zastupitelství, který dle jejího názoru řádně nereflektoval jí předestřanou argumentaci a nezohlednil (dle jejího názoru) specifika dané věci při určení, který orgán v soustavě státního zastupitelství má její stížnost prošetřit. A kritika fungování státního zastupitelství obecně jako instituce či kritika systémového nastavení státního zastupitelství zajisté může být ze strany advokáta pronášena též expresivně, neboť užití těchto expresivních výrazů (pokud nemíří vůči konkrétní osobě) nemůže ve výsledku narušit důvěru ve fungování justice a jejích orgánů ze strany veřejnosti (jakkoli soud uznává, že advokát by měl být schopný svoji kritiku formulovat právně věcně, a to třeba i „lidovým jazykem“).

Pokud jde o vyjádření, že „soustava státního zastupitelství je zkorumpovaná instituce, ve které platí pouze in-siderovské vztahy“, tak dle soudu tento výrok potenciálně může narušit důvěru občana v řádné fungování justice v demokratickém právním státě. I přesto se však nejedná o výrok, který by nebyl chráněn svobodou projevu. V tomto případě opět vyvstává jako zásadní skutečnost, že směřuje vůči instituci státního zastupitelství jako celku, a neútočí vůči konkrétně označeným státním zástupcům (žalobkyně v celém zveřejněném textu jméno konkrétního státního zástupce nezmínila), a tak požívá i s ohledem na shora vymezené závěry judikatury ESLP ochrany. Nelze totiž opomenout, že směřuje vůči „protistraně“ trestního řízení, která mj. rozhodovala o právech osob zastoupených žalobkyní, přičemž žalobkyně jako obhájce obžalovaných nebyla zbavena možnosti použít též „ostřejší“ slovník. Nadto soud připomíná, že daný obrat neobsahuje žádné hanlivé či sprosté výrazy, takže ani v tomto ohledu nepřekročil mez slušného vyjadřování.

K výroku, že předmětné sdělení představuje „kus papíru, kterým si tak může vytapetovat“, soud uvádí, že toto vyjádření lze opět považovat za nepřiliš „právnícké“, avšak opět se nejedná o konstatování, které by nebylo chráněno svobodou projevu. Z obsahu celého vyjádření se podává, že i tento obrat reaguje na nevyhovění žádosti žalobkyně vznesené v rámci dotčeného trestního řízení, přičemž jakkoli soud může pochybovat nad vhodností jeho použití v rámci informování veřejnosti o dotčeném procesu ze strany advokáta, nejedná se o výrok, za který by mohl být advokát poškozen v kárném řízení. Dané vyjádření opět představuje kritiku rozhodnutí státního zastupitelství, a ačkoli postrádá jakoukoli věcnost, kterou by od hodnocení vydaného rozhodnutí ze strany advokáta čtenář očekával, použitým slovníkem nevybočuje z mezí, v nichž je chráněna důstojnost advokátského stavu a advokacie obecně, neboť nemůže narušit důvěru v justici; i justice musí snést určitou míru, třeba i vyhraněné kritiky.

Soud tedy uzavírá, že vyjádření pod skutkem A lze v souhrnu hodnotit jako vyhraněně kritické, expresivní vyjádření reagující na odmítnutí žádosti žalobkyně ze strany orgánů státního zastupitelství, které však nadále bylo chráněno svobodou projevu. A to i přes jeho „neprávníckou povahu“, „lidový slovník“ a skutečnost, že bylo proneseno advokátkou v rámci výkonu advokacie. Dle soudu se totiž nejedná o hanlivé či sprosté vyjádření, které by s ohledem na použité výrazy v neakceptovatelné míře zasahovalo do důstojnosti advokátského stavu, ani o vyjádření, které by neakceptovatelně podkopávalo důvěru veřejnosti v justiční orgány demokratického státu či nedůvodně uráželo konkrétní osoby participující na výkonu spravedlnosti.

Skutek B. V případě skutku B. žalobkyně na tiskové konferenci Hlavního města Prahy veřejně prohlásila, že *„orgány činné v trestním řízení jsou úplně pitomé nebo podplacené“*.

Žalobkyně k tomuto skutku opakovaně namítla, že se žalovaný nezabýval tím, zdali se nejedná o výrok ve své podstatě pravdivý (především s ohledem na skutečnost, že orgány činné v trestním řízení vyšetřovaly možné přijetí úplatku některými osobami, na něž svým projevem žalobkyně mířila). Hodnotit pravdivost uvedených výroků však dle soudu nebylo povinností žalované.

Soud připomíná, že z hlediska omezení svobody projevu v případě některých kontroverzních vyjádření je nezbytné odlišovat, zdali se jedná o empiricky ověřitelná fakta (tj. konstatování určité objektivní skutečnosti) či zda má projev charakter hodnotícího (hodnotového) soudu, tj. subjektivního názoru či postoje (viz za všechny nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 823/11). V případě hodnotícího soudu přitom nelze požadavek, aby byla prokázána jejich pravdivost, naplnit, protože takový požadavek by samotnou svobodu názoru porušoval (viz např. rozsudek ESLP ve věci ve věci Prager a Oberschlick proti Rakousku ze dne 26. 4. 1995, stížnost č. 15974/90). Hodnotové soudy totiž

nepopisují skutečnost, ale naopak některé jevy více či méně volně interpretují. Ve vztahu k hodnotícím soudům tak nelze zkoumat jejich pravdivost, neboť jde o subjektivní názor toho, kdo projev učinil; postačí, že bude mít alespoň určitý skutkový základ (viz například nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005 sp. zn. I. ÚS 453/03).

Proto soud posoudil, zdali se v případě daného výroku jednalo o skutkové tvrzení či hodnotící soud, a shledal, že se jednalo spíše o hodnotící soud. Takto soud přihlédl k jednotlivým vyjádřením žalobkyně (především v přípise ze dne 21. 10. 2013 a 22. 11. 2013, obsažených ve správním spise K 9/2014 na č. I. 12 a 15 a také jejího vyjádření ze dne 10. 6. 2014 proneseného při jednání kárného senátu). Z těchto vyjádření jednoznačně vyplynulo, že daný výrok byl pronesený v reakci na postup orgánů činných v trestním řízení (především Městského státního zastupitelství v Praze) a ve své podstatě vyjadřoval (velmi expresivní) nesouhlas s jejich konáním. Podobně z obsahu novinového článku, který sloužil jako jediný důkazní podklad pro posouzení obsahu výroku (viz kriticky dále), vyplývá, že žalobkyně daným výrokiem hodnotila trvající trestní řízení s jejím klientem, aniž by jím chtěla vyjádřit některá konkrétní fakta. Tomuto závěru pak nasvědčuje též použitý výraz „pitomé“, neboť se podává, že zde by prokazování jeho pravdivosti bylo nemyslitelné (obzvláště pokud byl pronesen ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení obecně a nikoli ve vztahu ke konkrétním osobám). Použití slova „podplacené“ by pak bylo možno spíše hodnotit jako skutkové tvrzení (řečník takto vyjadřuje skutečnost o nastalém přijetí úplatku), s ohledem na souvislosti, při nichž byl v dané věci použit, se ale dle soudu také jedná o hodnotící názor, protože byl použit spíše jako hodnotící postoj než faktum. Současně dle soudu nelze na oba výrazy nahlížet izolovaně, neboť byly proneseny v jedné větě, oba se vztahovaly k orgánům činným v trestním řízení a oba reagovaly na nastalé skutečnosti tím, že je hodnotily.

Dle soudu se tedy v případě daného výroku jednalo o hodnotící subjektivní a kritický názor směřující vůči postupu orgánů činných v trestním řízení a nikoli vyjadřování faktů. Nebylo tudíž povinností žalovaného přistoupit k ověřování jeho pravdivosti (jakožto hodnotícího soudu). A podobně ani soud neprováděl „důkazy pravdy“, které by osvědčily či vyvrátily pravdivost daného výroku, a proto zamítl návrhy žalobkyně na provedení důkazů. Jak totiž již bylo řečeno, ověření pravdivosti by bylo jednak takřka nemožné (obzvláště ve vztahu k použitému termínu „pitomé“).

Výše uvedené však neznamená, že by hodnotové soudy byly zcela nepostižitelné v rámci kárného řízení. Je povinností advokáta i v situacích, kdy rozhodující orgány nepostupují tak, jak by dle jeho názoru postupovat měly, zachovat stavovskou důstojnost a zdržet se neakceptovatelných projevů. Tam, kde by hodnotový soud vybočil z mezí slušného projevu, takže by mohl narušit důstojnost advokátského stavu, mohla by být dána důvodnost kárného zásahu, jakož i přiměřenost zásahu do svobody projevu. Urážlivý hodnotový soud bez jakéhokoli skutkového základu totiž nepoživá ochrany svobody projevu. Důležité však je, že takto musí být uvedený projev hodnocen v celkovém svém kontextu, za něhož byl pronesen. Jak také uvedl Ústavní soud, u výroků, které v sobě kombinují skutkový základ i prvek hodnocení (tzv. hybridní výroky či hodnotové soudy se skutkovým základem), je nezbytné určit, do jaké míry mají tyto hybridní výroky skutkový základ a zda nejsou tyto výroky vzhledem k prokázanému skutkovému základu přehnané, přičemž je nezbytné vzít v úvahu jejich celkový tón i okolnosti případu (nález ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. I. ÚS 750/15).

V podobných případech je tedy povinností žalované hodnotit daný projev v jeho celistvosti a nepostačí zaměřit pozornost pouze na jedinou větu (obzvláště pokud i ve výrokové části rozhodnutí je uvedeno, že postihovaný výrok pronesen na tiskové konferenci Hlavního města Prahy). Proto soud musí vytknout žalované, že z hlediska důkazního vyšla při postihu daného výroku pouze z novinového článku, v němž byl citován (navíc poskytnutého pouze ze strany stěžovatelky – JUDr. D. M., státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze, která se daným výrokiem cítila dotčena). Pokud nebyla žalobkyně postižena za pronesení daného výroku v rámci rozhovoru pro médium, které jej následně otisklo, nýbrž za jeho pronesení v rámci tiskové konference, měla si dle soudu žalovaná v rámci kárného řízení záznam z této konference obstarat. Z obsahu správního spisu sice vyplynulo, že žalobkyně uznala, že tento výrok skutečně pronesla, pro hodnocení daného vyjádření má však tato skutečnost pouze omezený význam (je zásadní pouze pro naplnění subjektivní stránky kárného provinění).

Povinností žalované tedy bude přihlídnout ke kontextu daného projevu, včetně toho, zdali byl předmětný výrok jedním z mnoha podobných pronesených během celého projevu či zda se jednalo o výrok z hlediska své razance výjimečný, případně zdali například obsah výroku nebyl ovlivněn jinými okolnostmi nastalými v průběhu tiskové konference (například otázkou z publika, aktuálně vypjatou atmosférou apod.). Dále by měla žalovaná zohlednit fakt, že inkriminované hodnotící tvrzení bylo zjevnou reakcí na aktuálně nastalou situaci v trestním řízení s klientem žalobkyně, a bylo ji tedy možnou chápat za ostrou (až nepatřičnou) kritiku postupu orgánů činných v trestním řízení. V této souvislosti soud rovněž připomíná tzv. „odvetnou funkci svobody projevu“, která spočívá v tom, že pokud se určitý subjekt dopustí ostré kritiky, musí počítat přinejmenším se stejně ostrou odvetou. A judikatura ESLP „odvetnou funkci svobody projevu“ rozšířila též na kontroverzní jednání (viz rozsudek ze dne 13. 12. 2005 ve věci *Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft m.b.H. proti Rakousku*, stížnost č. 66298/01 a 15653/02). Jestliže by tedy předchozí kroky orgánů činných v trestním řízení nebyly příliš standardní, mohla být též kritika jejich postupu vyřčená ze strany žalobkyně (v rámci obhajoby svého klienta) razantnější. Nadto by žalovaná měla zohlednit, že výrok byl namířen především vůči policii a státnímu zastupitelství, přičemž jak bylo již výše řečeno, tyto instituce, jakožto „protistrany“ trestního řízení, musí snést tvrdší kritiku ze strany stíhané osoby či jejího advokáta, stejně jako fakt, že žalobkyně svůj výrok nesměřovala vůči konkrétním osobám, nýbrž obecně hovořila o instituci orgánů činných v trestním řízení (pokud by žalobkyně v daném výroku své expresivní negativní hodnocení spojila s osobou konkrétního státního zástupce, bylo by nezbytné na její výrok nahlížet „přísněji“; navíc by se pak již nespíše nejednalo hodnotící soud, nýbrž skutkové tvrzení a bylo by její povinností prokázat jeho pravdivost).

Skutek C.

V případě skutku C. byla žalobkyně postižena za opakované užití sprostých slov a hanlivých výrazů při soukromé komunikaci vedené v rámci společenství vlastníků jednotek domu, v němž žalobkyně bydlí a také jako advokátka sídlí.

Soud předně musí vyvrátit tvrzení žalobkyně, že žalovaná neprávem šmírovala její soukromou korespondenci. Žalovaná skutečně nedisponuje (a ani nemůže disponovat) možností kontroly soukromé korespondence žalobkyně. V nyní řešeném případě však byla žalovaná s obsahem dotčené korespondence seznámena na základě podnětu soukromé osoby, která si na chování žalobkyně stěžovala, a která danou konverzaci žalované předložila. Za této situace bylo právem žalované posoudit obsah předmětných e-mailů a zhodnotit, zdali jejich formulace zakládá důvodnost kárného stíhání. V této souvislosti pak soud dodává, že obsah předmětných e-mailů je jednoznačný, protože nepovažoval za nezbytné akceptovat návrh žalobkyně na výslech svědka – osoby, vůči níž mířily invectivy žalobkyně. Navíc soud dodává, že pro posouzení kárného provinění žalobkyně by výslech této osoby nemohl přinést žádné relevantní poznatky.

Soud dále musí odmítnout argumentaci žalobkyně, že za tento skutek nemohla být postižena, neboť všechny dotčené projevy byly uskutečněny v soukromé rovině a nikoli při výkonu advokacie.

Ačkoli dikce zákona o advokacii hovoří o postupu advokáta při výkonu advokacie, etická pravidla a kárná i soudní praxe tuto povinnost částečně rozšířila též na chování advokátů v běžném občanském životě. Jak nejprve uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 5. 2004, č. j. 5 As 34/2003 – 27, „pokud ustanovení § 17 zákona o advokacii ukládá advokátovi povinnost chovat se při výkonu svého povolání - advokacie určitým způsobem, pravidla profesionální etiky jej zavazují k určitému chování nejen při výkonu advokacie, ale i v soukromé sféře, přičemž hlavním důvodem je ochrana advokátního stavu a ochrana veřejných zájmů, přičemž z těchto hledisek je třeba požadavky vymezené v čl. 4 odst. 1 pravidel, tedy všeobecné požadavky na poctivé, čestné a slušné chování advokáta, chápat jako generální skutkovou podstatu pokrývající pravidla v celé jejich šíři. Požadavek poctivosti, čestnosti a slušnosti platí tedy nejen pro výkon advokacie, ale i pro soukromý život advokáta“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, č. j. 5 As 34/2003 – 27). Částečně tento závěr Nejvyšší správní soud korigoval v rozsudku ze dne 12. 3. 2009, 6 Ads 73/2008 – 77 (shodně viz též rozsudek ze dne 28. 2. 2018, č. j. 6 As 54/2017 – 29), ve kterém uvedl, že „kárným proviněním je podle § 32 odst. 2 zákona o advokacii závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem nebo stavovským předpisem. Zákon o advokacii přitom v ustanovení § 1 odst. 1 vymezuje svou

věcnou působnost tak, že upravuje podmínky, za nichž mohou být poskytovány právní služby, jakož i poskytování právních služeb advokáty (pro tuto činnost zavádí legislativní zkratku "výkon advokacie"). Z tohoto rozsahu věcné působnosti zákona o advokacii vyplývá, že kárným proviněním může být pouze konání či opomenutí, které má souvislost s výkonem advokacie v tomto smyslu. Nejvyšší správní soud se sice ve svém rozsudku ze dne 31. 5. 2004, č. j. 5 As 34/2003 - 52, vyslovil pro co nejširší pojetí pojmu "výkon advokacie" v tom smyslu, že výkonem advokacie je třeba rozumět veškeré úkony, které souvisejí s poskytnutím právní služby advokátem, nikoliv pouze úkon poskytnutí služby samotné, přičemž ona souvislost může být i dosti vzdálená. Nicméně stále platí, že vazba jednání, které se klade v kárném řízení za vinu, na výkon advokacie (byť v širokém pojetí) musí existovat. Přitom nelze přehlédnout, že některé povinnosti stanovené zákonem o advokacii advokátům předpokládají zcela zjevně zvýšenou míru vazby na výkon advokacie *stricto sensu*, tedy na přímé poskytnutí právní služby advokátem.

Městský soud se ztotožňuje s uvedenými závěry Nejvyššího správního soudu, že vazbu jednání na výkon advokacie je nutno hodnotit v širokém pojetí. Dle soudu si advokát musí být vědom, že advokátem není pouze při bezprostředním výkonu advokacie, nýbrž jím zůstává i v dalších situacích, při nichž činí úkony, které přímou vazbu na výkon advokacie sice nemají, avšak mohou být spojovány s povoláním advokáta a advokátním stavem jako celkem. I v těchto situacích se advokát musí chovat tak, aby svým jednáním nesnižoval důstojnost advokacie ve smyslu čl. 4 etického kodexu, a pokud tak nečiní, musí být srozuměn s tím, že může být kárně postižen bez ohledu na skutečnost, že dotčené projevy chování neučinil v přímé souvislosti s výkonem advokacie.

V případě žalobkyně z kárného spisu vyplývá, že dané výrazy žalobkyně pronesla sice v soukromé komunikaci vedené v rámci společenství vlastníků jednotek, jejímž je členem, avšak v zápatí jí psaných e-mailů byl vždy přidán odkaz na internetové stránky, na nichž se žalobkyně prezentuje jako advokátka. Jakýkoli čtenář uvedených emailů tedy mohl seznat, že jejich pisatelka je advokátkou, a uvedené projevy si spojit s negativním hodnocením advokátského stavu jako celku. Nadto za situace, kdy dotčená komunikace probíhala v rámci společenství vlastníků jednotek, kde žalobkyně nejen bydlí, ale provozuje též svoji advokátní kancelář, se podává, že všichni adresáti daného mailu museli být velmi pravděpodobně seznámeni s tím, že žalobkyně je advokátkou. Proto neobstojí argumentace žalobkyně, že daná konverzace probíhala mimo výkon advokacie, tj. čistě v rámci jejího soukromého života. Naopak v širokém pojetí „výkonu advokacie“ se dle soudu i v případě skutku C jednalo o výkon advokacie, protože byla dána možnost, aby žalobkyně byla za dotčené výroky kárně postižena.

Dále se soud zaměřil se na posouzení předmětných výroků, které obsahovaly vulgární a hanlivá vyjádření. Zde soud předně opakuje, že způsobem komunikace, ve smyslu použitých výrazových prostředků, zajisté může být dotčena důstojnost advokátského stavu. Obecně totiž lze od advokáta očekávat, že projeví své názory kultivovaným (byť třeba silně kritickým či ostrým) způsobem, aniž by se musel uchýlovat k použití sprostých slov či nadávek. A to platí též pro jeho vyjadřování při řešení vlastních (soukromých) problémů. I takto v soukromí advokát musí dávat najevo, že mu je jako advokátovi vlastní snaha o smírné vyřešení konfliktů a nikoli konfrontační charakter, v němž by nebyly ctěny zásady slušného chování.

Výrazy použité žalobkyní při dotčené komunikaci nelze považovat za slušné či bezproblémové. Naopak se jednalo o výrazy přímo sprosté (*sráč, prdel, nasrat, hovno*) či hanlivé (*hýkat debilou, tančit striptýz, trapný ubožáci*) a nechyběly ani vulgární urážky namířené vůči konkrétním osobám (*sráč*). Skutečnost, že se jedná o výrazy hanlivé či sprosté, nelze rozporovat. Navíc tyto výrazy nebyly užity jako „vulgární doplňky“ textu, nýbrž byly namířeny vůči konkrétním osobám, které se jimi mohly cítit dotčeny (a s ohledem na další komunikaci obsaženou v kárném spise a podání stížnosti k žalované také dotčeny skutečně byly). Jakkoli soud může chápat rozrušení žalobkyně při řešení nastalých konfliktů v rámci daného jednání, tak tyto okolnosti zajisté nemohou ospravedlnit použití těchto výrazů, které se významně vymykají standardům slušnosti a vhodnosti. Navíc jako k přitěžující soud přihlédl ke skutečnosti, že ačkoli některá inkriminovaná vyjádření směřovala vůči konkrétním osobám, žalobkyně je rozeslala všem členům dotčeného společenství vlastníků jednotek. Tímto postupem svoji „neprofesionalitu“ neprojevila pouze vůči osobám, s nimiž vstoupila do konfliktu, ale též dalším osobám, které mohly pocítit nedůvěru v advokátský stav, pokud jeden z advokátů své názory formuluje tímto nevhodným a nevybíravým způsobem.

Soud uvádí, že ostatně sama žalobkyně „problematicčnost“ jí uvedených výrazů uznala při jednání kárného senátu konaném dne 10. 6. 2014, při němž uvedla, že si je vědoma toho, že použila velmi ostrý slovník s tím, že nazývá věci pravými jmény, za což nemůže, neboť to tak cítí a brání se tomu. Soud nikterak netvrdí, že by žalobkyně nemohla velmi vehementně bránit svá práva. Není však dán žádný důvod, aby při obraně svých práv používala slovník, který není hoden advokáta, nýbrž je typický pro příslovečnou „V. cenovou skupinu“. Právě schopností artikulovat své zájmy (byť jde o zájmy subjektivně stěžejní a zásadní) třeba i ostrým, avšak slušným způsobem činí z advokáta profesionála určeného k obhajobě práv. Bylo tedy povinností žalobkyně, i pokud se cítila velmi dotčena či dokonce poškozena předchozím jednáním jiných osob, překlenout své rozrušení a své zájmy hájit přiměřeným způsobem. Pokud tak neučinila, znevážila postavení advokátského stavu a hodnocení jejího jednání žalovanou je v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o advokacii a etického kodexu.

Ze shora uvedených důvodů soud shledal, že ob stojí závěry žalované týkající se skutku C., neboť v daném případě žalobkyně použila neakceptovatelné sprosté a hanlivé výrazy, které navíc byly v některých případech namířeny jako urážky vůči konkrétním osobám. Tím nedostála povinnosti podporovat a hájit důstojnost a vážnost advokátského stavu, neboť její chování se přičilo pravidlům slušnosti. A na uvedeném nic nemění, pokud předmětné výroky nebyly proneseny v přímé souvislosti s výkonem advokacie, neboť žalobkyně se v dané konverzaci jako advokátka do určité míry profilovala.

E) Účel kárného řízení

Žalobkyně dále tvrdí, že účelem uvedeného kárného řízení bylo ztížit (či dokonce překazit) jí vedenou obhajobu jejích klientů, takže celé kárné řízení považuje za šikanózní. Tuto interpretaci daného kárného řízení soud musí odmítnout.

Účelem kárného řízení s advokátem je zajistit, aby v případě porušení zákonné povinnosti ze strany jednotlivého advokáta bylo toto pochybení kárně projednáno a případně také postiženo tak, aby tak byla ochráněna pověst advokacie a její řádný výkon. Zároveň je účelem kárného řízení v obecné rovině vymezit dovolené způsoby chování advokátů, respektive stanovit, jaké projevy chování již lze hodnotit jako kárná provinění. Zajisté však účelem advokátského kárného řízení nemůže být snaha diskreditovat či jinak poškodit konkrétního advokáta.

Soud přitom souhlasí se žalobkyní, že pokud by cílem vedeného kárného řízení bylo zamezit řádnému (či efektivnímu) výkonu advokacie ve smyslu obhajoby práv klientů, tak by byl na místě zásah soudu. Tento tvrzený „šikanózní“ postup však nelze zaměňovat s řádným projednáním kárného provinění. Soud vyzdvihuje, že v případě, kdy kárný žalobce žalované shledá důvod pro podání kárné žaloby, je povinností žalované tuto žalobu projednat a posoudit, zda bylo spácháno kárné provinění. Všechna kárná řízení projednávána v nyní posuzované věci přitom byla primárně způsobena problematickými vyjádřeními žalobkyně, na které následně reagovaly stěžující si osoby, respektive kárný žalobce a žalovaná. Jakkoli tedy soud uznává, že žalobkyni může projednávání kárné věci zatížit, je nutno vyzdvihnout, že primární příčinou projednávání kárných žalob byla vyjádření žalobkyně pohybující se na samé hraně projevu chráněného právem svobody projevu advokáta.

Soud pak dodává, že z kárných spisů ke všem žalovaným skutkům vyplývá, že kárné řízení probíhalo v souladu se zákonem a žalobkyně měla opakovanou možnost se k dané věci vyjádřit. Zároveň žalovaná respektovala pracovní náplň žalobkyně, kdy opakovaně odročila nařízená jednání kárného senátu tak, aby se jich mohla žalobkyně zúčastnit. Taktéž žalovaná průběžně reagovala na jednotlivá podání žalobkyně (či se s nimi seznamovala), a to i přes jejich velmi emotivní nádechy. Zároveň soud připomíná, že pro některé skutky byla žalobkyně zproštěna kárné žaloby. Ze všech těchto skutečností vyplývá, že dané kárné řízení bylo vedeno spravedlivým způsobem a vůči žalobkyni nebylo postupováno šikanózním způsobem, jak sama tvrdí. Z kárných spisů nelze seznat ani žádnou skutečnost, která by nasvědčovala tvrzení žalobkyně, že by dané kárné řízení bylo vedeno tendenčně. A ostatně žalobkyně ani v žalobě neuvedla konkrétní tvrzení (krom obecného nesouhlasu s kárným postihem), v čem konkrétně mělo být kárné řízení vedeno šikanózně.

Ze všech výše uvedených důvodů soud předmětnou námitku žalobkyně neshledal důvodnou.

F) Nezákonná aplikace podzákonného právního předpisu

Žalobkyně rovněž namítá porušení čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky, neboť rozhodnutí žalované se opírá pouze o vnitrostavovský předpis, etický kodex, který je ale podzákonnou právní normou.

Podle čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Citované ustanovení Ústavy České republiky zakotvuje tzv. výhradu zákona, tj. požadavek dodržení určité formy a obsahu při úpravě zvláště významných otázek - kompetencí státních orgánů a stanovení povinnosti jednotlivcům. Soud však neshledal, že by v případě žalobkyně byl dotčený článek Ústavy porušen.

Žalobkyně nebyla za své projevy postižena dle etického kodexu, nýbrž primárně dle zákona o advokacii, a to dle § 17 a § 32 odst. 3 písm. c) citovaného zákona (viz i výroky napadených rozhodnutí). Na uvedeném závěru nic nemění, že § 17 obsahuje pouze neurčité právní pojmy, které jsou podrobněji vyloženy v etickém kodexu (v čl. 4, případně v čl. 17). Navíc nelze odhlédnout od skutečnosti, že podrobnější vymezení pojmu důstojnost advokátního stavu v etickém kodexu má oporu již ve znění zákona o advokacii (srov. § 17 odst. 1 věta druhá zákona o advokacii, dle něhož pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže stanoví stavovský předpis.). A nadto soud připomíná, že neurčité právní pojmy jsou v právních předpisech obsaženy zcela běžně (a to i v předpisech trestního práva), přičemž pro jejich povahu nemusí být vhodné, či dokonce ani možné, aby samotné právní předpisy obsahovaly jejich zpřesňující definici (viz shodně výše). Neurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze úspěšně či zcela přesně právně definovat; jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem aplikace normy. Z toho je patrné, že samotné používání neurčitých právních pojmů v právních předpisech je bezpochyby dovolené, nicméně je nutné připustit, že jejich užívání legislativou přináší zvýšené požadavky na orgány veřejné moci, které jsou povinny při jejich aplikaci tyto pojmy interpretovat. Jak přitom již bylo řečeno, ve věci žalobkyně žalovaná obsah tohoto neurčitého pojmu, který byl pro shledání viny žalobkyně stěžejní, ve svých rozhodnutích osvětlila, včetně toho, v čem bylo chování žalobkyně s důstojností advokátního stavu v rozporu.

Soud tedy neshledal důvodnost této námitky.

G) Námitky uplatněné po lhůtě dle § 72 odst. 1 soudního řádu správního

Žalobkyně v replice na vyjádření žalované uvedla, že napadená rozhodnutí jsou v rozporu s rozhodovací praxí žalované a namítla výši jí uloženého trestu.

Uvedené námitky žalobkyně nevznesla již v samotné žalobě, nýbrž až v replice k vyjádření žalované. Dle soudu se však v případě těchto námitek nejedná o argumentaci rozvíjející námitky uvedené v žalobě, nýbrž o nové žalobní námitky, přičemž replika byla podána až po lhůtě pro podání žaloby.

Řízení před správními soudy je ovládáno zásadou koncentrace řízení, k námitkám uplatněným po lhůtě stanovené v § 72 odst. 1 soudního řádu správního soud tudíž nepřihlíží. Protože tedy výše uvedené námitky byly uplatněny opožděně, v rozporu s koncentrační zásadou, soud k nim nepřihlédl a nikterak je nevyřadil.

VIII. Závěr a náklady řízení.

Žalobkyně tedy se svými námitkami uspěla; městský soud proto zrušil napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Úspěšná žalobkyně má právo na náhradu nákladů řízení, které se sestávají jednak ze zaplaceného soudního poplatku z podané žaloby ve výši 3000 Kč a jednak z odměny advokáta za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, žaloba) po 3100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. a) a d), § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), včetně náhrady hotových výdajů (2 x 300 Kč) podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, neboť při těchto úkonech byla žalobkyně zastoupena jinou advokátkou. Při jednání již žalobkyně zastoupena nebyla, a proto jí náhrada nákladů řízení nenáleží. Celkem tedy žalobkyni náleží (3 000 + 6 200 + 600=) 9 800 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v

jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 10. 10. 2018

JUDr. Karla Cháberová v. r.

předsedkyně senátu